

גרמניה. אלו אולי גרמניה בשם, אולי אפילו בבשר. אבל אבי היה אחרון הגרמנים שברוח ומת, ואני אחרון הגרמנים אחריו, וכשאמות בעוד זמן קצר תמות עמי גרמניה ולא תחזור עוד לעולם אל במת ההיסטוריה. ועמה תעלם במת ההיסטוריה עצמה. עמי מתים פּאָוסט ומפּיִסטו, עמי מתים מנדלסון ורוזנצווייג והרמן כהן, עמי מתים שילר והיינה וגתה, עמי מתים ניטשה וקאנט, עמי מתים אבי ואבי אבי ואבי אבי שהיו הלב הפועם של התרבות הזאת, עמי מת אותו שבת גדול אשר אנחנו הצעדנו אותו מן הברבריות אל אור התרבות ומן היער אל העיר, והוא פשע כנגדנו, כנגד מחנכיו, ובמותי הוא יבוא על עונשו ויכרת מן השושלת האנושית. גרמניה תמות עמי. יוותר רק השקר.

והעיניים שלי, הריקות, הן מנורות ההולכות ומאבדות את אורן. הן הברורות בהם כל חי טבעו. הן מזכירות לי את אותם חיים שלמים שלא חייתי, ואת החיים שחייתי ולא הייתי צריך לראות. ועתה אור השחר קרוב לבוא והמוות עדיין לא בא. לא אראה אותו, לא אראה שוב את העולם ואת עצמי, לא אראה את מלאך המוות קורא לפני גזר דיני. אני אקח את האקדח מן המגירה ואצמידו אל רקתי ואקרא לפני עצמי מתוך ראשי את גזר הדין שאני כתבתי וחתמתי ועתיד לבצע. הייתי הדיין והנידון. הייתי השופט והנשפט. והמוות קרוב

לבוא. השורות האלו, גם אותן לעולם לא אראה. הן תישארנה לעיני האחרים, לעיני אשתי ולעיני חבריה. ומה הם ילמדו מתוכן, מה הם ישפטו על בארות לבי ובארות חיי. איני יודע ואיני רוצה לדעת. בין כך ובין כך שווא כתבתי כאן שעות ארוכות והידיים כואבות והלב עייף. דמי יישפך, אני מקווה, על הדפים וימחק אות אחר אות מן הכתוב, ושוב לא ייוותר ממני וממעשי לא דבר ולא עדות. ■

ספטמבר 2005, אלול ה'תשס"ה, ירושלים

ואלו לא ראו אותה, ולא ניכר עצב בקולה. ניחמנו זה את זה בשתיית אלכוהול. ובאותו לילה בכינו שנינו, אני בכיתי לראשונה מאז שנת 1939, על הגרמנייה הראשונה שהרגתי, והאחרונה, והיא בכתה על אחותה, על האדם הראשון הקרוב אליה שמת לה מאז היוולדה. אבל בעיקר בכינו שנינו על עצמנו, על העקרונות המלווה את חינו ואינה מסכימה להפשיר. אחר כך נשארנו לחיות זה עם זה שנים ארוכות. מה קרה בהן איני יודע. היי התמוססו אט אט בשעון החול בלי שאהיה ער לחילופי הזמנים. הפסקתי להטמין רעל בתוך בארות גרמניה, והיא הפסיקה לנסות ללדת עמי ילד. והמשכנו שנים ארוכות זה לצד זה חולפים בתוך בית אחד, מדברים ולא שומעים באמת, הולכים בשקט, אוכלים בשקט, אפילו בשירותים משתדלים לא להרעיש, כמו כדי שלא נשים לב יתר על המידה לקיומנו. מקדישים את כל חיננו להעניק את אותו שקט קדוש האחד לשני.

ועתה אני אמות, והיא ודאי תלך גם כן, זמן קצר אחרי. מה אכתוב? אכתוב כי בגדתי בגרמניה, אמת, אך גם היא בגדה בי. אני נולדתי אל תוך הרוח הגרמנית, כמו אבי וכמו אבי אבי ואולי גם אבי אבי לפניו. שילבנו את דרכינו בתוכה והכרנו את עצמנו בני-בלי-דת מלבד דת הגרמניות. האמנו כי הגרמניות היא לבוש התרבות אשר יעקור מן האדם את לב הברבריות, ראינו עמים אחרים והתמלאנו תיעוב, שמחנו על כי עמנו שלנו אחר ונעלה וגבוה יותר. ומילא היתה מבקשת גרמניה לעקור מאירופה את הצועניות, ומילא היתה מבקשת לעקור את היהדות הבזויה של אותם יהודים עמי-ארצות בעיירותיהם ממזרח לגרמניה, והיתה מרכזת אותם במחנות ומניחה ליהודיה. אז הייתי מניח לגרמניה לעשות כרצונה, ואומר כי מונחת במעשים אלו תקווה לתיקון אותם יהודים מחייהם העלובים והברבריים. אם לא היתה גרמניה פונה פנימה נגדנו, אנחנו שהיינו לבה, היינו שומרים אמונים לאומתנו ולתרבותה.

אבל אחרי שנים במחנה, אחרי שהכרתי מקרוב את חיילי האס.אס. וכלביהם, וראיתי למה אנחנו מסוגלים, אחרי שחייתי עוד עשרות שנים בתוך גרמניה, כגרמני אמיתי אשר שוקל את ההיסטוריה ברצינות קרה, אני יודע כי עלי להרוג את גרמניה, אותנו. אם יכולתי הייתי עוקר אותה מלבי, אבל איני יכול, גרמניה היא לבי. היא לבנו, ובכך אין הבדל בין יהודי לבין נוצרי, או בין בן בוואריה או בן שלזיה. ואם אי-אפשר לעוקרנו בנפש יש לעוקרנו בגוף. אכן בסופו של חשבון לא חטאו יהודי שאר הארצות, אף על פי שבשנת 1939 אם היתה גרמניה צדה אחר היהודים בארצות הכיבוש ומבדילה היטב בינם לבין יהודיה לא הייתי קם כנגדה. לא חטאו יהודי שאר הארצות כי הבעיה היתה כבר אז בגרמניה, בי ובאבי ובכל הגרמנים באשר הם גרמנים, ולא ביהודים.

ואני נכשלתי בתפקידי כגרמני. לא הצלחתי לעקור אותנו, אף לא את עצמי. אני הולך למות וגרמניה לא תמות עמי. כך חשבתי שנים, אבל עכשיו אני חושב אחרת. עכשיו אני מבין את זה. אני גרמניה ובמותי תמות גרמניה. תמות עמי הגרמניות היחידה האמיתית, גרמניות אבי ששרדה עמי. ובחיים תיוותר גרמניות השקר של אלו החיים, אלו שטרחו על השמדתנו בין 1933 לבין 1945, אלו שהתחזו אחר כך כמי שלא נמנו עם משמדינו ולא ידעו על מעשי ידיהם, כאילו מעולם לא ראינו אותם נובחים עלינו, אלו שחינכו את ילדיהם להאמין כי גרמניה היא היפוך המלחמות, וילדיהם עושים לנו עתה מצעדי גאווה בעירנו, ומפגינים פציפיוזם נגד כל מלחמות העולם, כאילו הם לא נולדו מזרע המלחמה הנוראה מכולן. זאת אינה גרמניה. אין עם שלם לפני להורגו בשל שסטת מן הדרך. אלו כבר אינם

כריסטינה יזהר

למנחם

לָךְ לָךְ יָלֵד

לָךְ

עָלִים שְׁחֹרִים נוֹפְלִים

עַל אֶסְפֶּלֶט לָבָן

וּבֵין אֶצְבְּעוֹתַי

מִתְגַּלְגֵּל הַצֶּעֵר

בְּשֵׂאלָה בָּאֵת

וּבִתְשׁוּבָה הֶלְכָתְךָ

רַק שְׁקֵט סְדוּק נִשְׁאָר

בֵּין קִירוֹת הַפֵּיתַי.